

דרכי אלעד אבילות

אברכי העיר אלעד, איבדו את מורם ורבים - הגאון הגדול רבי יואל פרידמן זצוק"ל, רב ואב"ד קהילות חניכי הישיבות בעיר. על פרישות לצד פקחות, עמל לצד גאונות, ועל האיש הנחבא אל הכלים שהיה ל'דא אריכתא' של מרנן ורבנן גדולי ישראל שליט"א באלעד

הגר"י פרידמן

מאת: אלי כהן

באותה עת כיהן בבית הדין דיין נוסף – רב העיר אלעד הגרש"ז גרוסמן שליט"א, שכמו כולם התפעל מדמותו ושיעור קומתו התורנית, ועם הקמת העיר היה אך טבעי שר' יואל יבוא לכהן בה כמורה הוראה, כשבהמשך הוא מתבקש לכהן כדיין בבר"ץ אלעד ולאחר מכן כאב"ד. עם הזמן ציבור האברכים והתושבים נחשפו לדמותו, ולפני כחמש עשרה שנה ביקשו אלו את הסכמתו לכהן כרב ביהכ"נ 'חניכי הישיבות' ברחוב רבי טרפון, הצמוד לבית ההוראה ובית הדין. משנענה רבי יואל לרב חיים ברנשטיין, הוא הפך מ'אורח' בעיר כהרגשתו, למעורה בנעשה בה, עד שהיה לחלק בלתי נפרד ממנה, ולאביהם של אברכי העיר.

ר' יואל, שהרבצת תורה ומסירת שיעורים היוו חלק מרכזי בחייו והיו לשם דבר, החל למסור את שיעוריו גם ב'חניכי הישיבות', כשמאז הפכו שיעוריו לשם דבר באלעד והווזמן באופן קבוע לכלל בתי הכנסת והכוללים בעיר המבקשים ללון בעומקה של הלכה ולהתענג על בקיאותו הגאונית.

לא למותר לציין כי בקהילות רבות לא הסתיים תפקידו של ר' יואל במסירת שיעורים גרידא, אלא היו באים מעת לעת להתייעץ עמו בענייני הקהילה העומדים על הפרק. כשמדי 'שבת הגדול' או 'שבת שובה' היה מוסר את דרשות השבת גם בבתי כנסת נוספים.

לא מחזיק טיבנותא לנפשיה

ועדיין, דרכו של רבי יואל עצמו הייתה תמיד בהצנע לפנים מהצנע, כשהוא באופן אישי מהלך בצדי-דרכים, מדבר 'בגובה העיניים' עם אברכים צעירים כמבוגרים, שאהבו את שיחו ואת אורחותיו, והיו כרוכים אחריו תדיר עד שהוא היה לרבים ומורה דרכם, ורבים מהם הפכו לתלמידיו המובהקים.

מספר הגאון רבי דוד ברוורמן שליט"א, ראש כולל 'מדרש אליהו': "לפני שנה בדיוק, עת נפטר מרן הגר"נ קרליץ זצוק"ל, ערכנו עליו מספד גדול בביהכ"נ המרכזי 'זכור לאברהם', כיאה וכיאות. כראוי למעמדו של רבי יואל זצ"ל, הוא היה אמור לדבר בתחילה, וכן היה אמור להספיד ידידו ורעו הגאון רבי אליהו פוזן יבלחט"א.

כפועל, נוצר צורך טכני שהגר"א פוזן שליט"א ישא דברים לפני רבי יואל, אלא שרבי אליהו התנגד לכך ואמר שלא נעים לו לדבר בפני ר' יואל ועוד לפניו – הרי אלעד היא אתריה דרבי «המשכן בעמ' 6

והסער – עומד רבי יואל באלעד ומוסר שיעור עמוק ומקיף כדרכו – ב'חושן משפט', כאילו כל מה שקורה מסביב אינו נוגע אליו כלל. לאחר השיעור רציתי לברר עמו פרטים אודות אותה סערה, ובשל כך נכנסתי לרכב שהסיע אותו לביתו, כשברור לי שהבין על מה ברצוני לדבר. בתחילת הנסיעה שאלו הנהג שאלה על השיעור, ורבי יואל משיב בבחירות כדרכו, ולאחר מכן שאלתי אני את שאלתי, כשכוונתי לאותו עניין ציבורי. אבל רבי יואל, שהיה שקוע בתלמודו, לא הבין מה אני רוצה, ושאל אותי "באיזה עניין אתה מדבר?". רק לאחר שהסברתי לו כי כוונתי לאותו עניין ציבורי, נענה "אה, היה לי טרדה שהפריעה לי ללמוד, וב"ה שנפטרתי מזה..."

יפוצו מעיינותיך חוצה

"כל העוסק בתורה מבפנים" אומרת הגמרא, "תורתו מכרזת עליו מבחוץ". במשך הזמן רבו המתדפקים על דלתו של רבי יואל, לשאלות בהלכה ובגמרא. בהירותו המיוחדת של רבי יואל, לצד הנינוחות שבה הצטיין, השתקפו היטב בתשובות שהיה עונה, בהם היה מקיף את הנושא ויורד לפרטים במעשיות שבה הצטיין. בהמשך, לפני כשלושים שנה, קרא לו ראש הכולל מרן הגר"נ קרליץ זצוק"ל, וביקשו להצטרף כדיין מן המניין בבית הדין שבנשיאותו. עד מהרה הפך ר' יואל ל'אב"ד', בהרכב בו כיהנו גם הגר"א פוזן והגר"מ הייזלר יבדלחט"א, שנחשב להרכב מהיותר חשובים בעולם הדיינות. כאן קנה ר' יואל ניסיון ושם של יכולת תפיסה מהירה, כושר ניתוח מיוחד, לצד יכולת 'לבדוד' את הנקודה הבעייתית בכל ויכוח בין שני צדדים ולהביא להצעת הפשרה המתאימה ביותר.

לשאלות המעשיות שהיו עולות על שולחנו בבית הדין – כשאני שם לב שאינו פותח ספר ואף אינו מחזיק דף עם מראי-מקומות כלשהם. מוסיף תלמידו הרה"ג ר' אברהם רפאלוביץ שליט"א ר"מ בישיבה באלעד: "היה זה בראשיתה של סדרת שיעורים שמסר ב'חושן משפט'. בשיעור הפתיחה הפליא להסביר בבהירות איך עובדת הכלכלה, את החוק והמשפט הנהוג בישראל, וההשלכות של כל זה בבואנו לקבוע את ההלכה על פי התורה. במשך השנים שמתי לב גם לבקיאות רבה שהייתה לו בהליכות מקומות רבים בעולם, לצד שפות שונות."

אלא שאת גדולתו התורנית קנה רבי יואל לא רק בכוח כשרונותיו הגאונים, אלא בעיקר – על ידי שקיעות מוחלטת בלימוד, התמדה בלתי רגילה, ומסירת הלב והנפש לתורה. רבי יואל מאס בכל חמודי תבל, ועמל בתורה מתוך דחק מחסור ויסורים רבים שליוו אותו במשך השנים, כשהתורה היא מושג חייו.

מספרים תלמידיו בתקופה בה היה בכולל חושן משפט בביהכ"נ 'עמק ההלכה' באלעד, כי היה מגיע לכולל מיד לאחר תפילת שחרית בביהכ"נ 'משכנות יעקב' בבני ברק, עוד קודם שטעם פת שחרית, ולעתים היה טועם איזה טעימה כלשהי במהלך ה'סדר', ולעתים גם זה לא, וכך היה שקוע בתלמודו.

אפיזודה קטנה, המלמדת על שקיעותו הגדולה בלימוד, מספר תלמידו הרב גבירץ: יום אחד התעוררה באלעד סערה רבת, שהדיה ומשמעויותיה הניעו את אמות הספים בכלל הציבור החרדי בארץ, והשלכותיה עודן נמשכות עד היום הזה. לא למותר לציין, כי הסערה נגעה לרבי יואל באופן ישיר, והיא אף נתנה בו את אותותיה עד יומו האחרון. ובתוך כל ההתרחשות

משרדים ראשיים: דרך בן גוריון 19 ב"ב ת.ד. 2106 טל: 03-5796643 פקס: 03-5796645 Office@kav-itonut.co.il	מחלקת מכירות: חזקי פרקש, מירי שבתאי מכירות לוח: שרית אסרף גרפיקה: מיכל ירחי, שרה מור, אורטל ימינך מלי מתתוב צלמי מערכת: עוזי ברק, יוסי שחר, פוטו ציון, בועז בן ארי מו"ל: קו עיתונות דתית בע"מ הדפסה: גרופרינט בע"מ	מו"ל ויו"ר דירקטוריון: אריאל קוניק עורך ראשי: אבי גרינצייג מנהל מערכת: שלומי שטרן מנהל לוח מזל וברכה: יאיר קורנפלד כתבים ומשתתפים: עוזי ברק, אלי כהן, איציק מצרפי, יוסי גיטלר, חיים בנשק, זאב אלפרוביץ', שרה פכטר, אלי רובין, אוריאל צייטלין, נחמן וינברג צרכנות ומשפחה: הילה פלאח	קו עיתונות רשת השבועונים המקומית המובילה והגדולה בציבור החרדי בעיות הפצה? טל': 03-5796643, פקס: 03-5796645 לפרסום בלוח מזל וברכה 03-6162228 לפניות למערכת: avig@kav-itonut.co.il המערכת אינה אחראית על תוכן המודעות פניות לוועדה הרוחנית יש לשלוח לת.ד. 2106	קול העיר בני ברק השבוע בירושלים השבוע באלעד השבוע בפתח תקוה השבוע בחולון בת ים השבוע ברחובות השבוע בבית שמש השבוע בארצי מזל וברכה הלוח הארצי כל הזמן
---	---	--	---	--

כינוס יסוד פגעי הטכנולוגיה בבית מדרש הגר"ח קניבסקי

היריעה קצרה מהבאת כלל ההודמנויות שבהם הנהגתו זו באה לידי ביטוי, ונביא רק כדוגמה את נוסח המכתב ששלח בעניין למורו ורבו מרן הגר"ד לנדו יבלחט"א, ובו כתב:

"הנני העני ממש באתי בשורות אלו לכתוב הידוע לי בענייני העיר אלעד. מסיבות שונות אני מעורב באופן פעיל במהלך ההכנות לבחירות בעירנו אלעד, אבל נתבקשתי לאשר את הידוע לי כי הרה"ג יעקב ישראל קניבסקי שליט"א עזר בענייני הדת באופן סדיר במשך כל השנים, בפרט העמדת בית הוראה בראשות הגר"צ רונבלט שליט"א, וכן עוד הרבה מענייני הדת באלעד עד כי רבים הם לפורטם.

בכל העניינים שהייתי מעורב היה הרה"ג מעורב בהרבה פרטים, והנני להעיד כי היה שקול ומתון בהחלטותיו ובהצעותיו. שמעתי דיבת רבים ובאתי להודיע כי מן הידוע לי כל פעולותיו ומעשיו של הרה"ג הנ"ל הם לטובת העיר והעמדת הדת על תילה. בהרבה פעמים ופעולות נוכחתי שהרה"ג הנ"ל משתדל תמיד לפעול בתאום עם הח"מ, ולכן יש לחזקו ולאמץ ידיו כדי שיוכל לפעול למען העמדת הדת על תילה."

המכתב אף נשלח למרן הגרמ"ה הירש, וכן למרן ראש הישיבה הגר"ג אדלשטיין שליט"א – על פי בקשת הגר"ל. מרן ורבנן גדולי ישראל יבלחט"א, שהכירו באופן אישי את רבי יואל כ"ל מחזיק טיבותא לנפשיה' וכמי שמופרש לחלוטין מהבלי העולם הזה ונגיעותיו, התרשמו מאוד מעדותו החדה והברורה, וחודש ימים לאחר מכן, כתב הגר"ל מכתב יחד עם רעו הגרמ"ה הירש, בו הם מודיעים כי אין להשתמש בשם כנגד ההסכם שנחתם באלעד בין המפלגות בבחירות תשע"ד. בדומה למכתבו של רבי יואל, שלבקשתו לא פורסם, כך גם מכתב זה לא פורסם, אבל מתחת לפני השטח הוא חולל רעידת אדמה של ממש, ולמפנה דרמטי בכל נושא הבחירות באלעד.

דוגמאות נוספות רבות לפקחותו המיוחדת - שהייתה חלק בלתי נפרד מאישיותו המופרשת מהבלי העולם הזה, עוד ידוברו ויסופרו, למען נלמד שגם בדורנו השבע והמדושן, יכול בן תמותה להיות מלאך הדר עם בני אדם, חי חיי אצילות, ומרומם על כל תהילה.

כינוס ההיסטורי בראשותו באלעד נגד פגעי הטכנולוגיה

באסיפת נציגי כלל הקהילות באלעד

חוות דעתו של ר' יואל שנסר משיעוריו בכוללים והכרים מקורב, ולאחר המלצתו הנלהבת החליט מרן שליט"א להביע באופן פומבי את תמיכתו ב'אחוות תורה'.

במצב שנוצר – כמעט למורת רוחו של רבי יואל, הובאו לפתחו בעיות שונות שהיו בקהילות ומוסדות שונים, או סוגיות הנוגעות למנגנון העירוני, כש'ר' יואל' מצידו עושה הכל על מנת לפתור את הכל בדרכי שלום, וב'כמה שפחות פרסום'. לא למותר לציין, כי כבר בבחירות המוניציפליות בשנת תשע"ד, ובהורמנא דמרן ראש הישיבה הגר"א'ל שטיינמן זצוק"ל, נקבע כי לתפקיד מנכ"ל עיריית אלעד ייבחר מי שיוסכם על ידי הגר"י זצ"ל.

כך גם בבחירות הסוערות שידעה אלעד לפני שנתיים, על כל מה שהתרחש סביבן, כשהובאו הדברים בפני מרן ורבנן גדולי ישראל יבחר"א, הייתה לדעתו של רבי יואל זצ"ל השפעה מכרעת.

בפקחותו המיוחדת הצליח רבי יואל מצד אחד לא להיות מעורב באופן אקטיבי בנושאים מעין אלו, אם כי כשהיה מצב שהיה צריך לשמוע את דעתו – מסר אותה בחדות ובהירות, גם אם בהצנע כדרכו. כך למשל כאשר לפני הבחירות באלעד גורמים שונים העלו טענות – גם בפני גדולי ישראל - כנגד ראשי 'דגל התורה' וגורמים נוספים כאילו לא טובת העיר עומדת לנגד עיניהם.

רבי יואל, שהיה יחיד בניסיונו הציבורי מול הגורמים הרלוונטיים - מחד, ובנקיות כפיו - מאידך, וחרד לגורל חיי הדת באלעד, לא חת מלהשמיע את דעתו הברורה בעד 'דגל התורה'.

הכרת נשיא עולם חסד בבית מדרש הגר"ח קניבסקי

במוקד רפואי-הלכתי בערב יו"כ תשע"ז

דבריו נשמעים

אבל המפנה לא הגיע בבת אחת. שמעו של רבי יואל, במשך הזמן, חרג בהרבה מהגבולות הטבעיים של רחוב אבטלין בואכה רבי טרפון, וכך נוצר מצב של תושבים רבים שבאים להתייעץ עם רבי יואל לא רק בשאלות הלכתיות, אלא גם בשאלותיהם הפרטיות, כמו חינוך, שלום בית, או מתן עצה באופן כללי, כשמכאן הדרך הייתה קצרה לפנות לרבי יואל גם לגבי תופעות ציבוריות שונות באלעד.

אלא שרבי יואל לא אבה להתערב בעניינים ציבוריים באלעד. לדידו באופן אישי – כשיש שקט ואפשר ללמוד בשלווה זה הכי טוב שיכול להיות. אבל אז – לפני כשמונה שנים – ארעו באלעד מספר מקרים שבהם רבני הקהילות הרגישו שהאחריות שיש להם לנעשה בעיר מחייבת אותם ליטול חלק פעיל. מאז התאספו הרבנים מעת לעת בביתו של הגר"י פרידמן ובמקומות נוספים, לעניינים שונים שעמדו על הפרק, כשבכירי העירייה משתתפים בדיונים לפי העניין.

מתקופה זו החל תהליך שבסופו - כמעט כל נושא ציבורי בקרב בני התורה בעיר מגיע בשלב כזה או אחר לר' יואל. בפרט נושאים עם זיקה הלכתית כמו מקוואות וטהרה, עבודות בשמיטה או בחול המועד, מוני מים וגו, חשמל כשר בשבת, סוגיות הקשורות לציביון העיר, לצד חיזוקים בנושאים שונים מעת לעת.

כמו כן, במשך שנים פעל רבי יואל לחיזוק העיר מפני 'פגעי הטכנולוגיה', כשהוא עומד בראש כינוסי הענק שהתקיימו בעיר בשעתו, לצד פעילויות רבות נוספות, שהתקיימו על ידי ארגון 'קול ברמה' – שמירה ויעוץ בעירן הטכנולוגי, כינוסים שלאור הצלחתם הכבירה הועתקו במתכונת דומה לשאר הערים החרדיות. באסיפת היסוד של הארגון, שהתקיימה אף היא במעון קדשו של מרן שר התורה שליט"א, השתתפו כלל רבני העיר מכל העדות והחוגים, בראשות רבי יואל זצ"ל שאף התמנה במעמד על דעת מרן יבדלחט"א ליו"ר ועדת הרבנים של הארגון, והכרעותיו בעניינים אלו היו לעניינם לכלל פעילי 'פגעי הטכנולוגיה' בכל הארץ.

לא למותר לציין כי לפני פתיחתה של אחת מהישיבות בעיר, כשהגיעו ראשיה להתייעץ עם מרן הגר"ג אדלשטיין שליט"א לגבי הקמתה, הוא שלח לברר את דעתו של רבי יואל בעניין, ואז אישר את פתיחתה. כך גם בשלבי התרחבות כוללי 'אחוות תורה' לציבור העמל לפרנסתו, יוזמה שהייתה בשעתו 'חידוש' גדול, כשהגיעה היוזמה למרן השר התורה שליט"א ביקש את

יואל. ברגע הראשון לא הבנתי מה הוא שח", אומר הגר"ד, "הרי רבי יואל בטבעו – בהיותו מופרש מכל ענייני העולם הזה בכלל ומכבוד בפרט - לא משנה לו כלל מתי הוא מדבר, ובפני מי הוא מדבר. ואז פתאום תפסתי עד כמה אנחנו לא באמת מתייחסים אליו לפי כבוד תורתו כראוי לו, אלא לפי החביבות והידידותיות שהוא שידר לנו האברכים".

עם כל שהיה ר' יואל שרוי בתוך ד' אמות של הלכה בלבד, הרי שכל שער הזמן אנוס היה לישא יותר ויותר בעול הציבור. ה'פרויקט' המשמעותי הראשון שרבי יואל הטא שכתמו לישא בעולו היה קופת 'עולם חסד' באלעד. מתוך היכרותו האישית עם ראשי הקופה, תמך באופן פומבי ברעיון שעמד מאחורי הקופה החדשה: לא עוד תמיכה כספית בלבד, אלא הקמת מערך שלם מקיף ועקבי עד לחילוף המשפחה מן המיצר.

אגב, רבי יואל עצמו לא ראה אז בכך ענין 'ציבורי' אלא בעיקר עניין 'הלכתי'. אחרי שר' יואל ראה שסגנון הפעילות החדש שהציעה הקופה יש בו מעלה מבחינה הלכתית על פני הצורות האחרות שמקובלות בקרב ארגוני החסד – שגם בהם תמך - אז הוא פשוט ראה לנכון לפרסם את חוות דעתו ההלכתית שיש בכך מעלה מיוחדת.

מאז זכתה הקופה לאימון מלא ונדיר מרבני הקהילות באלעד מכל החוגים והעדות, ולתמיכתם הבלתי מסויגת של מרן ורבנן גדולי ישראל זצוק"ל ויבחר"א. ישירות, דבקות אמיתית במטרה, והתנהלות אמינה, לצד צוות של כמאתיים מתנדבים, ויכולת גיוס כספים יוצאת דופן של מנהל הקופה הרב גרודקה - היקף פעילותה של הקופה, תחת שרביטם של הרבנים בניצוחו של ר' יואל, הגיע לקרוב לחמש עשרה מיליון ש"ח בשנה (!).

מי שהביע בצורה בולטת את אימונו המיוחד בקופה, מתוך חביבות והערכה, הוא רשכבה"ג מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א. כשבכך באה לידי ביטוי הקרבה התורנית רבת השנים של רבי יואל למרן יבדלחט"א.

ביטוי פומבי מיוחד ניתן לכך לפני כשלוש שנים, כשבתוך 'שנת העשור' הוחלט בקופה להכתיר באופן רשמי את רבי יואל כנשיא הקופה. ומה יותר מתאים מלקיים את ההכתרה בתוך קודש הקדשים – חדר לימודו ועמל תורתו של הגר"ח, ובהשתתפות כלל רבני העיר מכל העדות והחוגים. שר התורה אף הוסיף ופנה במכתב לנדיבי עם לתמוך בקופה, כשבמכתב השתמש במילים נדירות המבטאות את הערכתו העצומה לרבי יואל.